

S F A T U L

ORGAN NAȚIONAL

REDACTAT DE UN COMITET.

Apare odată pe săptămână. — Abonamentul : pe an 18 cor., pe $\frac{1}{2}$ de an 9 cor., pe $\frac{1}{4}$ de an 5 cor.

Intâmpinare.

Motto : „Casa arde iar baba se piaptână”.

Dacă un călător cu judecata rece ar veni în părțile Maramureșului și ar arunca o privire în jur, ce ar trebui să observe și să constate? Un județ de graniță, menit să slujească de bastion în apărarea României Mari, fără granițe consolidate, și cu majoritatea populației fără cunoștința rezultatelor istorice ale marelui război european. Un județ cu niște vecini cari mereu aspiră la știrbirea granițelor cu o mulțime de streini de neamul românesc, cari mai visează o revenire la stările înainte de război. Cu un cuvânt o mulțime de elemente cari fac tot ce le stă în putere să nu recunoască glasul vremii

și să nu se întocmească noua orânduială.

Ar observa și constata, că avem școale, cari se luptă cu nepăsarea publicului românesc, avem o administrație, în care mulți slujbași sunt de părere, că nimic nu s'a schimbat în privința spiritului din trecut de a face și a susține clii; că sunt mulți intelectuali în conștiința cărora marile schimbări nici o urmă n'au lăsat și continuă nesimțitori a trăi din legăturile de interese de până acum și a privi toate lucrurile cu acelaș fel înapoiat de a gândi. Singur poporul vrednic de o soartă mai bună, simte schimbările vremii și așteaptă mereu și liniștit rezultatele acestei schimbări.

Și călătorul surprins se întreabă nedumerit: oare con-

ducătorii poporului român de ce nu-și pot da seamă și aici, ca în toate celelalte locuri românești, că o lume întreagă s'a prăbușit și că toată suflarea românească își ține de datorință cu o muncă înțepită să întărească rezultatul schimbărilor săvârșite și să asigure pe vecie unitatea națională a poporului român?

Nu se poate admite, că mai există o părțică a poporului român, unde spiritul de unitate și dorul de a întări aceasta unitate n'ar fi putut străbate. Poate oamenii aceștia au fost înadins opriți în avantul lor patriotic? Au fost desconsiderați?

Nu, Domnule călător! În colțul acesta de țară mai mult ca ori unde, s'a tras vâl preste trecut și s'a dat posibilitate

Despre instrucțiunea poporală.

Domnule Redactor!

Permiteți-mi, ca în prețuia D-Voastră foaie, să-mi spun modestele mele păreri, ce le aș avea față de instrucțiunea poporală.

Fiind aceasta o chestie foarte însămnată, poate că eu nu voi fi în stare nici barăm aproximative să corespund așteptării publice; dar fiind cauza așa de importantă și interesantă, voi da barăm ocaziune celor mai aleși să o discute în modul așteptat.

Înainte de ce aș începe a pertracta tema amintită voi cita o strofă din poezia marelui poet Eminescu: La steaua.

„La steaua ce a răsărit E o cale atât de lungă, Că mii de ani i-a trebuit luminii să ajungă.”

Ordurile aceste conțin nește idei foarte minunate, doară la scrie-

rea lor, să refereau numai la o taină a universului.

Musa azi așa ar cânta: La steaua României.

A fost o cale atât de lungă Că o mie de ani a trebuit Luminii să ajungă.

Da, o mie de ani au trebuit Românului să aștepte până i-a răsărit steaua dreptății sale. După ce din daru lui Dumnezeu visul s'a realizat, Marea Românie e alcătuită, poporul român s'a întrunit, ca în vecii-vecilor să trăească, să înainteze și să înflorească. e neapărat de lipsă, ca în privința culturii poporul României Mari să se silească, cât mai curând să ajungă pre marii frați ai săi, pre Francezi și pre ceialalți puternici și buni pretini.

I

Educarea poporală eu așa o aș cugeta: În toate comunele pentru 30—40 copii de 3—5 ani, să se înființeze azile. Aici prelângă jocuri, dedarea la ordine, să se învețe ju-

cânduse cântarea și recitarea unor versurile foarte scurte religio-morale și patriotice.

În anul din urmă, tot în cercul jucăreilor să desemneze, mai întâie în năsip, mai târziu pre tablă — placă — icoanele tuturor sunetelor alfabetului și totodată să se și numească. Prin aceasta nu înțeleg învățarea scriso-cetitului, ci numai aceia, că acești prunci ajungând în școala elementară, pre baza celor învățate jucându-se și distrăgându-se, în anul prim vor scrie și ceti.

Încă în azilul de copii, în mod potrivit să li se facă cunoscut pruncilor ezistența lui Dumnezeu, și aceia, ce așteaptă Dzeu dela ei, iubirea ce trebuie să o aibă copii unul față de altul, față de părinți, frați șcl. Toți pruncii de 3—5 ani să fie obligați la cercetarea azilelor, față de părinții renitenți să se folosească cea mai mare severitate.

Propunerea în azilele de copii, în locurile unde poporul se ocupă

Prețul 60 fil.

tuturora, să înceapă o viață nouă potrivit vremurilor de astăzi. Mai mult decât atât: aici chiar și acele elemente cari de la posturile conducătoare au împedat lăfșirea culturii românești, au dus în lanțuri ferecat pe cărturarul român, care a avut cutezanța să decopieze manuscrise vechi, au relusrat păzirea tricolorului unguresc în fața armatei române, și în momentele cele mai importante istorice au ținut să protesteze în contra unității naționale, — au fost totuși iertate și chemate să ia parte la viața românească chiar în posturi conducătoare. — (Aici e greșala! Culegătorul.)

N'a fost la noi împedat nimeni ca să se conformeze vieții celei nouă. Și dacă totuși astăzi, chiar în fața pericolului amenințator, se stăruie în vechiul obicei de-a nu cunoaște nimic ce vine din afară din județul Maramureș, aceasta nu să datorește decât unui reu înțeles conservatorism local. — Acest conservatorism păcătos care s'a redus și în trecut la apărarea intereselor locale sau personale, și care a oprit pe mulți să se alăture la principiile mari, conducătoare ale neamului întreg, făcându-i să-și vadă numai interesele de familie,

nesocotește și acum marea uniune a tuturor românilor și rămâne ceea ce a fost întrecut strâmt la suflet și larg în pornirea patimașă. Că lucrul acesta este patriotic și românesc: judecă Dta, Dle călător. Că e însă periculos pentru interesele neamului românesc, aceasta o pot judeca toți cei ce au ochi să vadă și urechi să audă.

Și văzând toate acestea, în fața muncii ce ni se cere de la toți, ai putea să zici și Dta, iubite călător, cu noi împreună: „Casa arde, Domnilor, și Dvoastră n'ați încetat să vă peplănați“.

Să ne vorbim limba!

Nici o putere din lume, nu poate opri în loc, sau abate dela calea cea adevărată, mersul înainte al neamului nostru.

E o minune neașteptată că azi ne vedem laolaltă toți frații.

E firesc, să fie așa și firesc e să rămânem uniți pe veșnicie. Uniți sunt toți cași vorbesc o limbă și au aceeași credință: iar hotarele țării noastre se întind atât, cât trebuie să încapă în ele toți Românii.

Ce fericire mai mare putea să aibă neamul nostru? Idealul nostru cel sfânt îl avem azi împlinit.

Fericirea ar trebui să domnească în țara asta și oricare Român care mai nutrește în sine puțină conștiință națională, ar trebui să

rupă orice legătură cu trecutul, care prin forța împrejurărilor n'a prea fost așa, cum trebuia să fie; iar relațiile avute odinioară cu acei, cari erau pe nedrept stăpâni acestor ținuturi, ar trebui să înceteze. Lucrurile nu stau însă așa cum ar trebui, visul împlinit pentru cei mai mulți dintre românii din loc (străne poții lui Dragoș) a rămas tot vis. Parcă nemic nu l-a putut trezi la realitate. Nu vă dați seamă voi harnici nepoți, că mama voastră dulce fie iertata Ungaria, e deja desmembrată, nu credeți încă că pe cuibul de vespi, pe scârbosul palat al parlamentului ungar, deunde a eșit legile, cari ne-au luat limba, ne-au strămutat datinile strămoșești; pe acest păcătos palat fălșăic azi mândrul și falnicul roșu, galben albastru. Frica de a nu se întoarce lucrurile iarăș cum au fost, persistă a mai stăpâni încă multe suflete. De aceea limba lui Tuhutum cea drăguță este tot așa vorbită ca mai nainte sub domnia lor.

E mare minune, că chiar strănepoții unui Vodă intro țară care să numește „România Mare“ își revindică astfel de drepturi de a vorbi o limbă demodată.

Nu vă dați socoteala voi mameilor, că ar fi cu mult mai consult și avantajos dacă „kisasszonyurile“ dvoastră ar „beszedui“ limba aceea, care a fost limba maternă și domnițelor de pe vremea lui Dragoș.

Oare nu știți dvoastră ca azi este liber a vorbi românește?

Oare nu știți Dvoastră că azi nu mai puteți fi terorizate, și că fetițele Dvoastră pot studia în limba românească în liceul care își ia numirea dela Dragoș?

cu cultivarea pământului, în timpul lucrului de câmp săse încapă în oarele dimineții când mamele s'au îndatinat a merge la lucru lor, și să țină până la rentoarcerea acasă; unde numai ar fi posibil, în timpul acesta și alimentarea pruncilor să se facă în cercul azilelor.

II.

În toate comunele să se înființeze școale elementare pentru câte 50 elevi de 6—11 ani. Fiind numai posibil, copilele să se învețe în clasă deschilinite de copii, ba și timpul liber dintre oare ar fi bine să nu-l petrea că mestecați.

Copilele să capete libertate între oare mai de timpuriu, sau întors.

Ar zice cineva că timpul acela ce-lam petrece în școală cu o clasă când alta e liberă, n'a junge nimica, e drept, dar ce perdem aci, câștigăm pre terenul creșterii religios-morale. Căci numai la început am perde ceva, mai târziu nici nu vor observa cei ocupați, că alții se distrag.

Școala elementară să fie împărțită în 6 clase.

Materia de învățământ propus până acuma în scoalele elementare, întocmită după timpurile și împrejurările de acuma, nu e mult, fiind că limba maghiară cade. Pe economia câmpului, pomărit, stupărit și industria de casă să se pună mai mare pond.

Față de meserii și negustorie creșterea să fie așa, că elevișă aibă cea mai mare dragoste cătră ele.

Să se stirpească din popor credința greșită, că faur numai țigan poate fi, neguțător numai jidan.

Poate fi și trebuie să fie ori și cine, care numai voiește să fie om de viață. Trebuie deșteptați elevii încă în școala elementară, că în mâna acelui popor e avuția, puterea și viitoriul, în mâna căruia sunt meseriile și negoțul. Unde poporul se ocupă cu lucrarea pământului și creșterea vitelor, anul școlar și mai departe să țină 8 la orașe 10 luni.

Tot materialul de învățământ să se cuprindă întrun manual — adecă intro carte de cetire. Învățământul să fie de tot gratuit, toate recvizitele

de învățământ elevii să le primească dela școală, — adecă dela stat. Toată școala să aibă bibliotecă, tot dela stat. Tot învățământul să fie religios-moral, căci numai un popor așa crescut, va fi iubitor de Dzeu, rege și patrie. Numai așa vom câștiga un popor bine disciplinat, muncitor, cruțător și mare. Toți elevii fără excepțiune să fie obligați a cerceta școala, cei care din cauza mizeriei nu ar fi în stare, statul să i provadă cu toate cele de lipsă.

Părinții cari ar fi nepăsători față de creșterea copiilor lor, să fie pedepsiți ca cei care ar comite o crimă mare; ba chiar și cu închisoare, căci altcum nici nu pot închipui o creștere adevărată poporală. Pruncii de tot orfani și miseri, după finirea școalei elementare, din partea statului să fie crescuți mai departe, intro școală de meserii anume pentru acest scop înființată. În școala elementară oarele de propunere pre săptămână să fie cel mult 25.

(Va urma.)

Nu știți Dvoastră că și noi românii avem un Eminescu, Coșbuc Alexandri, Caragiale?

Vedem dar, că și noi avem tot așa instituțiuni, tot așa bărbați mari, și totuși „anyuka” „beirätlu-ește” mitifica ei „Cicuskâmat” în instituțiuni unde se cultivă și azi acea limbă urâcioasă a lui Tuhutum.

Mă mir, că „anyuka” nu-și dă socoteală, că cu limba lui Tuhutum încă în vechia Ungarie nu s-a putut folosi decât în Pesta și jur și în vre-o câteva orașe artificial magiari zate, că doar isuși dânșii a recunoscut, că extra Hungaria non est vita. Cu cât ar fi mai frumos dacă domnii intelectuali în societate, pe stradă, ar vorbi numai românește iar doamnele s-ar întruni într-o reuniune și acolo ar cultiva limba în loc de a face politică și a seduce iubitul său bărbat de a nu pune jurământul. Domnișoarele și domnișorii să se constituiască în societăți literare care cu timpul să poate ridica la nivelul unei societăți vechi românești.

Cultivați limba, că e a noastră.

„Vorbiți scrieți românește, pentru Dzeu”!

Ilie Lazar.

Telegrame oficiale.

No 18000.

PREFECT. JUD.

Maramurăș

I.

Resortul internelor în 5 noiembrie curent își strămută rezidența la Cluj. Dela aceia dată toată corespondența se va adresa acolo. Binevoii a publica acesta în gazeta oficială județeană și a comunica de urgență celor în dreptate. No. 18000 Dr. Onișor secretar general.

II.

Rog comunicați următoarea desmințire. În unele ziare din vechiul regat au apărut știri alarmante privitoare la Banat colportând zvonul că în Banat s-ar fi vit mișcări de separatisimă ținând la deslipirea de Transilvania și părțile ungurene. În baza informațiilor luate din Banat și din loc competent suntem în situația să desmințim în modul cel mai categoric aceste știri vădit tendențioase. Mișcarea electorală decurge în Banat

ca și în Transilvania și părțile ungurene în mod absolut normal și liniștit. Toți candidații din Banat afară de un singur cerc chiar și cei neoficiali aparțin partidului național român. Aceasta dovedește sentimente de absolută solidaritate a populației din Banat și a reprezentaților ei.

Biroul de presă al C. d. r.

III.

Pentru a înlătura diferitele svonuri și comentare apărute în publicitate, asupra atitudinii partidului național din Transilvania față cu actualul guvern și cu deosebire pentru a lămuri opinia publică în chestiunea audenței recente a dlui Iuliu Maniu presedintele Consiliului dirigent la M. S. Regele, întru stabilirea adevărului suntem autorizați a comunica următoarele: opinia publică din Transilvania și din tot teritoriul administrat de consiliul dirigent, călăuzita de un sentiment de vie gratitudine față de dinastie și în drumată în concepția sa politică de idealul unei rânduri democratice a vieții de stat dela început nu a primit cu simpatie idea unui guvern alcătuit afară de factorii politici ai țării prezentă un guvern a ministerilor fără portofoliu din provinciile deși conform decretului lege numiții ministrii nu sunt chemați decât a prezenta integrite fără a fi angajați la răspunderea guvernului în ce privește politica internă în vechiul regat pentru a înlătura orice nedumerire având cu deosebire în vedere împrejurările excepționale alegerilor viitoare, camere constituante menite a inaugura viața constituțională a patriei unite Consiliul dirigent ținând seama de repercursiunea firească a eventualelor conzecințe grave cari ar putea influența și stările politice din teritoriul ce administrează înaintat M. S. Regelui prin președinte un memoriu. Consiliul dirigent a arătat credințele sale și ale opiniei publice din aceste provincii alipite cu privire la situație creată de actualul guvern și la abținerea dela alegeri a unei părți de politice din vechiul regat. Consiliul dirigent menținându și întru toate atitudinea de a nu se amesteca în luptele politice de partide din vechiul regat cu obiectiva aprețiere a următorilor primejdioase ce ar putea a

resulta din actuala stare de lucruri mai ales pentru consolidarea internă a vieții nouă de stat din provinciile unite și a arătat M. S. Regelui legitimele sale îngrijiri constatând că nu are nici o răspundere pentru această situație. Consiliul dirigent și-a exprimat convingerea, că ca o nouă formulă au trebui înlătuiră unei camere constituante care să încorporeze toate curentele de idei din viața politică atât de necesară în acordul desfășurării normale a forțelor naționale în vederea marilor probleme interne și externe ce sunt a se rezolvi.

(Biroul Presei Sibiu.)

Poșta Redacțiunii.

Cu considerare, că la tipografia unde apare foaia noastră nu avem încă culegători știutori de carte și ortografie românească — rugăm pe confracții noștri colaboratori exteri să scrie legibil și numai pe jumătatea dreaptă a hârtiei.

VASILE CZIPLE
redactor responsabil.

PARTEA OFICIALA.

0424—1919. szám.

Publicație de licitație minuendă.

Se publică, că pe teritoriul Regiunii silvice se va da în exploatare prin licitație minuendă, ce va avea loc la 17 Noiembrie a. c. în biroul Regiunii silvice, următoarea cantitate de lemne de foc:

cca 11000 steri lemne de foc, care se află în Szokoló, ocolui silvic Poienie sub Munte, sub secția economică „B,” corpul de pădure 15, parțelele 70 și 71. pe un teritor de 135 jugăre cadastrale.

Lemnele de foc vor fi imbarcate de către antreprenor în vagoanele trenului silvic și transportate la stația Leordina, unde fiind clădite în stine vor fi luate în primire de către serviciul silvic.

Prețul de strigare pentru exploatare și transportare e-având în vedere condițiunea amintită — 40 cor. per ster.

Doritorii de a participa la licitația minuendă sunt datori a depune ca va-

diu înainte de începerea licitației 10% a probabilului câștig.

Ofertele se vor face în scris și vor fi înaintate în plic închis șefului Regiunii silvice mai târziu până la 16 Novembrie a. c. 12 oare a. m. Oferentul are a declara categoric, că cunoaște pe deplin condițiile de licitație și le primește.

Condițiile de licitație se pot vedea în biroul Regiunii silvice în orele oficioase.

Sighet, la 30 Octombrie 1919.

Regiunea silvică.

La librăria
ALEXANDRU FEKETE
se pot cumpăra zilnic ziarele
„P A T R I A“
și
„Renașterea Română“
cu cele mai proaspete noutăți
din întreaga lume.

„S F A T U L“
cea dintâi foaie românească
în M A R A M U R Ă Ș,
primește spre publicare
anunțuri și inserțiuni pe lângă
prețurile cele mai moderate.

In atenția oficiilor civile și militare!

Cel mai bun aparat-multiplicator
de acte este aparatul !!

„OPALOGRAPH“

După o descriere simplă
se pot face copii în un
număr după plăcere !!

Singurul vânzător este:

ALEXANDRU FEKETE

librar în Sighetul-Marmației.

„Tipografia culturală societate pe acții“

Sighetul Marmației (Palatul cultural).

Conducător: ALEXANDRU FEKETE.

Dispune de bogat material de litere, e provăzută
cu mai multe mașini și motoare electrice.

Se recomandă pentru tipărirea de :

Bilete de vizită, bilete de adrese și anunțuri de logodnă,
ordine de dans. -- Tipărituri comerciale și oficioase
de tot soiul. -- Opuri și ziare, în toate limbile patriei.
Întrebări și comande prin postă, se resoalvă prompt.

„M A R A M U R Ă Ș A N A“

institut de credit și economii societate pe acții în Sighetul-Marmației

Capital societar 220.000 coroane

Fonduri . . . 25.000 coroane

Depuneri . . . 800.000 coroane

1. Primește bani spre fructificare pe lângă libele de depuneri sau în cont curent.
2. Acoardă împrumuturi ipotecare.
3. Escomptează cambii (polițe) efecte și pretenziuni sigure cătră casse publice cu scadențe fixe.
4. Acordă împrumuturi pe lângă amanetarea de efecte (lombard).
5. Participă la fundatea și îndeosebi la înființarea de însoțiri de tot soiul.